

El *boudoir* Art Déco de Saddier et ses Fils al Salon d'Automne de París de 1928

Josep Capsir Maíz

Llicenciat en Història i curs de postgrau "De les arts de l'objecte al disseny contemporani". Museu del Disseny de Barcelona

**El moble,
també qüestió de dones**

Associació per a l'Estudi del Moble i Museu del Disseny de Barcelona, 2021, p. 199-204

Resum

El Salon d'Automne de París, en l'edició del 1928, va acollir un espectacular interior femení, conegut també com a *boudoir*, amb mobles elaborats en fusta clara de sicòmor. Aquest conjunt Art Déco va ser produït i exhibit per la firma comercial Saddier et ses Fils. El moble més emblemàtic d'aquest interior era un tocador d'originals i ondulants formes geomètriques, que ocupava un lloc destacat a l'estand. Presentem a continuació un exemplar de similars característiques, en aquest cas amb acabats en aplacat de fusta de noguera procedent dels fons patrimonials del Museu del Disseny de Barcelona.

Paraules clau: Art Déco, Salon d'Automne 1928, Saddier et ses Fils, tocador

---

Abstract

The 1928 edition of the Paris Salon d'Automne hosted a spectacular feminine interior, also known as a *boudoir*, with furniture made from light sycamore wood. This Art Déco complex was produced and exhibited by the commercial firm, Saddier et ses Fils. The most iconic furniture of this interior was a dressing table of original and undulating geometrical shapes, which occupied a notable place in the booth. We present a item of similar features below, in this case with finishes of walnut wood veneer, from the heritage collection of the Museu del Disseny de Barcelona.

Keywords: Art Déco, Salon d'Automne 1928, Saddier et ses Fils, dressing table

---

L'icònic tocador de Saddier et ses Fils

D'acord amb el cartell de l'il·lustrador Robert Bonfils, encarregat per a donar publicitat del certamen, del 4 de novembre al 16 de desembre del 1928 havia de tenir lloc a París el Salon d'Automne, esdeveniment artístic multidisciplinari de caràcter anual iniciat el 1903 i que acollia en aquells anys el Grand Palais (fig.1).

Per a l'ocasió, i no seria la primera ni l'última, la firma comercial Saddier et ses Fils, amb raó social als números 29 i 31 del carrer Des Boulets, al barri de Saint-Antoine, on es concentraven els tallers d'ebenisteria a la capital francesa, va presentar dos projectes de decoració. Un menjador i un interior femení o *boudoir* (fig. 2). En ambdós casos es tractava de propostes que connectaven

amb la radiant modernitat que es respirava aleshores a la ciutat de la llum, sobretot després que aquesta fos escenari el 1925 de l'Exposition Internationale des Arts Décoratifs et Industriels Modernes, que va consagrar l'estil Art Déco, on Saddier et ses Fils per cert també van ser presents amb un estand propi en què exhibiren un dormitori. La proposta dels germans Fernand i Gaston Saddier, dissenyadors, ebenistes i fabricants de mobles, tingué un èxit rotund que es va posar de manifest amb l'obtenció d'un Gran Premi en aquell certamen.

Voldríem posar l'accent en el *boudoir* exhibit el 1928 al Grand Palais, que va despertar gran interès en la premsa de l'època, moment en què la firma comercial s'anunciava, com a "SADDIER, meubles d'art", circumstància que posa de manifest el treball gairebé artesanal

Figura 1. Cartell anunciador del Salon d'Automne de París del 1928. Obra de l'il·lustrador Robert Bonfil.

Figura 2. Projecte de boudoir Art Déco, presentat per Fernand i Gaston Sadiier al Salon d'Automne de París del 1928. The Studio Year-Book, 1929. Museu del Disseny de Barcelona. Biblioteca Blanxart-Granell.

Figura 4. Un divan, una taula de centre i una de les dues butaques que formaven part de l'interior femení. Mobilier et Décoration, 1929.

Figura 5. El tocador d'origins formes ondulants era el moble més emblemàtic i espectacular del boudoir de Sadiier et ses Fils. Mobilier et Décoration, 1929.

Figura 3. Calaixera de tres cossos. El central, avançat i elevat, exhibeix sobre de marbre. Descansa sobre dos travessers acabats en motllura de quart de cilindre. Mobilier et Décoration, 1928.

També Gabriel Henriot es mostrava sorprès en veure l'estand presentat pels germans Fernand i Gaston Sadiier: "qui nous font pénétrer dans un intérieur féminin, de nuances également tendres, mais de fort bon goût; outre le lit en nacelle et la belle commode, j'ai fort apprécié la curieuse toilette-coiffeuse de cet intérieur, tout en blâmant le siège fixe" (HENRIOT 1928: 265-310).

En relació amb el conjunt, es tractava d'un interior femení, amb decoració mural de caràcter geomètric, on el rosa, en diferents tonalitats, era el color predominant. Estava integrat per mobles de fusta clara de sicòmor. Hi havia una calaixera de tres cossos, amb tiradors d'ivori, que descansava sobre dos travessers acabats en motllura de quart de cilindre i a sobre un mirall en forma de cercle (fig. 3); un divan, és a dir una mena de sofà baix sense respall, amb coixins cilíndrics als extrems, molt proper conceptualment al que podria ser un llit, que també mostrava a la part inferior dos travessers similars als de la calaixera; dues butaques, de Gaston Mongermon, que no apareixen reproduïdes sempre en les imatges publicades d'aquest espai; una taula de centre (fig. 4), una catifa de forma circular, de línies molt properes als treballs de Jean i Jacques Adnet, unes cortines de Marguerite Lehucher i un original tocador (fig. 5). No és clara l'autoria del disseny. S'ha considerat que aquest és atribuïble a Fernand i Gaston Sadiier. En tot cas el que és clar és que la presentació i la primera producció d'aquest moble va ser efectuada per Sadiier et ses Fils al Salon d'Automne de París del 1928.¹

La dona havia de ser-ne la protagonista i usuària. Sola o bé acompanyada, ja que l'estança era un lloc apropiat per a la intimitat, però també un lloc idoni per a la confidència i qui sap si també per al festeig i la seducció. Val a dir que de tots els mobles presents en aquest interior el més espectacular per les seves imaginatives formes era el tocador, col·locat de forma estratègica al centre de l'estança.

Com podem pensar, no tot van ser crítiques favorables respecte a la proposta de *boudoir* feta per Fernand i Gaston Sadiier. Pierre du Colombier manifestava que: "Sadiier, dans un intérieur qui n'a pas de quoi soulever l'enthousiasme, montre une coiffeuse construite avec un parti qui aurait pu être mieux utilisé: le siège, en face du miroir, se raccorde au meuble par une espèce de volute" (DU COLOMBIER 1928: 6).

Observem que al Salon d'Automne de París del 1928, va haver-hi un especial interès per part dels expositors de fer propostes imaginatives d'il·luminació dels espais on els llums elèctrics es presentaven dissimulats en una paret, amagats en un mur, en una cornisa o en un fals sostre. Fernand i Gaston Sadiier, receptius a aquesta inquietud, també van realitzar en la seva proposta decorativa del *boudoir* una il·luminació d'aquestes característiques.

Ho podem copsar gràcies a les imatges aparegudes a la premsa de l'època. S'hi pot veure il·luminat tot el contorn superior de les parets de l'estança, on pre-

Figura 6. L'interior femení, amb mobles de sicòmor, va ser reproduït a la premsa local i internacional, fet que va donar projecció i prestigi als seus creadors. Mobilier et Décoration, 1928.

dominen les línies rectes, així com un fals sostre amb una obertura circular al centre per on també s'intueix un raig de llum que segueix la forma del cercle. Però en cap cas es visualitzen aparells elèctrics. Entenem que tot aquest enginy lumínic estava pensat per a l'ús de l'estança en hores d'absència de llum natural (fig.6).

Però Fernand i Gaston Sadiier també van preveure la

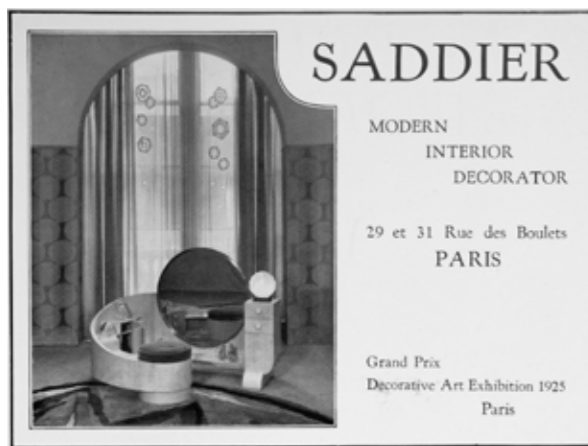

Figura 7. El tocador exhibit al Salon d'Automne de París del 1928 es va convertir aviat en icona publicitària de SADDIER. The Studio Year-Book, 1929. Museu del Disseny de Barcelona. Biblioteca Blanxart-Granell.

il·luminació del *boudoir* amb llum natural, que podia entrar per les grans obertures murals acabades en arc de mig punt que presenta l'estança en el projecte de decoració, on de forma estratègica també es va tenir en compte la col·locació de cortines de diferent gruix per modular-ne la intensitat i alhora garantir la intimitat d'aquest peculiar interior.

La primavera del 1929, quan els germans Saddier estaven en el cim de la seva creativitat exhibint les seves produccions a la Galerie Edgar Brandt de París, Yvanhoé Rambosson afirmava que: "Fernand et Gaston Saddier qui comptent au nombre de nos meilleurs ébénistes, au nombre aussi de ceux qui, au faubourg Saint-Antoine, adhèrent des premiers, largement, définitivement, sans arrière-pensée, aux directives proposées par l'Exposition de 1925, sont parmi les rares industriels du meuble qui ne se contentent pas d'être des suiveurs, mais vont toujours de l'avant" (RAMBOSSON 1929: 3). Aquell mateix estiu G. Rémon sentenciava que: "les frères Saddier ont le souci d'être avant tout les meilleurs ébénistes de leur temps" (RÉMON 1929: 1-12). L'empresa apareixia llavors en els anuncis publicitaris de manera simplificada com a "SADDIER", i utilitzava com a reclam la imatge del seu icònic tocador (fig.7).

Un tocador Art Déco sota l'empremta de Saddier et ses Fils al Museu del Disseny de Barcelona

El juny del 1931 Josep Mainar va publicar un article centrat en el tocador com a moble propi de les dones, i la seva evolució al llarg de la història. La imatge que encapçalava el text il·lustrat amb fotografies de tocadors de diferents èpoques era la del moble presentat per Saddier et ses Fils en l'interior femení al Salon d'Automne de París del 1928. És evident que les originals formes del tocador exemplificaven els trets característics d'aquell moment de gran creativitat que es vivia a Europa quan l'ebenista va escriure el seu treball. I era un gran encert il·lustrar-lo amb una imatge del tocador, fet

Figura 8. Tocador Art Déco que segueix el model presentat per Saddier et ses Fils al Salon d'Automne de París de 1928. 125 x 135 x 94 cm. Museu del Disseny de Barcelona. Donació de Rosa Catalán Perdiguier, 2021. Fotografia: Estudio Rafael Vargas.

que permetia donar-lo a conèixer a casa nostra, encara que a un públic selecte.

Cal dir que les produccions de Saddier et ses Fils no eren del tot desconegudes a Barcelona, ja que la firma comercial havia estat present el 1923 a l'Exposició Internacional del Moble i Decoració d'Interiors, a la Sala Francesa, on va presentar una biblioteca que va merèixer del jurat l'obtenció d'una Medalla d'Honor.

La primavera del 2021, gràcies a la generositat de la seva propietària, Rosa Catalán Perdiguier, veïna de la nostra ciutat, va incorporar-se al fons patrimonial del Museu del Disseny de Barcelona, en concepte de donació, un tocador que formalment exhibeix trets molt similars al tocador presentat per Saddier et ses Fils al Salon d'Automne de París de 1928.² Certament és un moble de bona factura que podem datar en la mateixa època i que sens dubte porta l'empremta del tocador que va despertar l'admiració dels visitants i periodistes que van apropar-se a l'estand de Fernand i Gaston Saddier (fig.8).

Tot i això ens hem de guiar per la prudència i no podem raonablement discernir amb les dades de què disposem avui dia si el tocador va sortir directament de Saddier et ses Fils o d'alguna altra factoria francesa, o si algun taller català, bon coneixedor del moble el va saber gairebé reproduir, atès que les diferències amb el model original són ben poques.

El nostre tocador, igual que el model original, exhi-

Figura 9. L'armari del tocador mostra elegants acabats en aplacat de noguera, així com un singular tirador de baquelita. Museu del Disseny de Barcelona. Donació de Rosa Catalán Perdiguier, 2021. Fotografia: Estudio Rafael Vargas.

beix un peculiar aspecte que ens recorda vagament la forma helicoidal de la closca d'un cargol. El moble s'estructura en dues parts diferenciades, una frontal plana i una altra lateral de perfil corbat, que s'uneixen mitjançant un discret mecanisme de metall que permet l'acoblament. Alhora descansen sobre una mateixa pota.

La part frontal del tocador l'ocupa una lluna circular. A la seva esquerra hi figura un armari adossat, que alhora fa les funcions de taula i que se sustenta sobre una pota d'elegant perfil corbat a la part davantera, i una de més austera i senzilla a la part posterior. La porta de l'armari presenta elegants contorns de forma arrodonida i se subjecta per una frontissa contínua. L'original tirador és

Figura 10. Tocador d'Adolf Rius i Satorra amb formes geomètriques i acabats en aplacat de noguera. Catalunya, entorn del 1930. MADB 135.405. Museu del Disseny de Barcelona. Donació d'Alicia Pascual, 1994. Fotografia: Xavi Padrós.

de baquelita, un material nou molt característic de l'Art Déco (fig.9). Aquest armari, com bona part de la resta del moble, té un acabat en aplacat de fusta de noguera, que dona al tocador un aire més distingit i tot que el model original, de fusta clara de sicòmor més informal i desenfadat.

Cal dir que el model original, en lloc d'armari, presentava un buc amb dos calaixos a la part superior, que exhibien tiradors d'ivori. La seva superfície tenia les funcions de taula, mentre que la part inferior quedava oberta de forma discreta per un dels laterals. Descansava sobre uns travessers acabats en motllura de quart de cilindre.

La part lateral dreta del tocador té un peculiar desenvolupament en sentit descendent i alhora en forma de mig cercle a l'extrem del qual hi ha un seient cilíndric entapissat, el qual exhibeix un sòcol de perfil corbat en harmonia amb la pota davantera de l'armari. Una lleixa de dues peces discretament encaixades en circumda el perímetre interior des de l'armari fins al seient. La disposició d'aquesta lleixa presenta algunes variacions en el model original, on se situa a la part baixa i alhora incorpora altres elements complementaris. Cal dir, com a curiositat, que en les parts ocultes del nostre moble apareix sovint estampat el número 18, en referència potser al model d'acord amb el catàleg del taller o de l'empresa productora.

Aquest tocador, a la part posterior, mostra un acabat menys vistós, tot i que segueix la mateixa pauta que la resta del moble, circumstància que invita a pensar que es va construir amb la idea de col·locar-lo arambat a la paret, tal com el tenia a casa seva, per cert, la darrera usuària, formant part en aquest cas d'un dormitori.³ El model original produït en fusta de sicòmor per Saddier et ses Fils devia tenir un acabat impecable, pensem, també a la part posterior, ja que la seva proposta decorativa donava un gran protagonisme al moble en situar-lo al centre de l'estança, i per tant havia de ser visible per tots els costats. I és sorprenent observar com el desenvolupament constructiu dels dos tocadors s'efectua de forma inversa: l'original ho fa cap a l'esquerra i el nostre ho fa cap a la dreta.

Catalunya com podem imaginar, va ser gran receptora de les propostes decoratives que arribaven de París als anys vint i trenta del segle passat. Al fons patrimonial del Museu del Disseny de Barcelona tenim diversos exemples que ho posen de manifest, com ara un tocador Art Déco produït entorn del 1930 al taller de l'ebenista Adolf Rius i Satorra (fig. 10), d'Esparreguera (PIERA 2009: 29), un tocador al qual la lluna de caràcter circular amb voravius bisellats en formes geomètriques atorga

gran personalitat.⁴ L'elegància d'aquest moble, que exhibeix armari i calaixos, és subratllada per uns acabats en aplacat de fusta de noguera, molt propers al tocador objecte del nostre estudi. Un exemplar, aquest darrer, que sens dubte, tot i els interrogants que encara queden per desvelar, ha passat a enriquir recentment de forma notable les nostres col·leccions de mobiliari.

Notas

1 Sembla que el 1929 el polifacètic dissenyador Paul Poiret va presentar a Nova York un moble de similars característiques que va arribar a produir l'empresa Contemporà a la ciutat dels gratacels.

2 Rosa Catalán Perdiguier ens va comentar que el tocador l'havia adquirit, no feia gaires anys, a l'establiment Bonanova Subastas de Barcelona.

3 Rosa Catalán Perdiguier, la darrera propietària i usuària del tocador, el tenia integrat en un dormitori de matrimoni, on aquest era l'únic moble Art Déco de l'estança.

4 Aquest tocador, tot i aparèixer al catàleg de l'exposició "Arts Decoratives a Barcelona. Col·leccions per a un Museu", finalment i per manca d'espai no va arribar a exhibir-se en aquella ocasió. La primera vegada que es va mostrar públicament va ser a la Galeria d'Estudi "Tocadors", el 2009 al Palau del Marquès de Llió, espai d'exposicions temporals del Museu de les Arts Decoratives de Barcelona.

Bibliografia

BOHIGAS 1930: Pere Bohigas Tarragó, *L'Exposició Internacional del moble i decoració d'interiors de 1923*. Barcelona: Llibreria Catalònia, p. 54.

CHAMPIGNEULLE 1935: Bernard Champigneulle, "Meubles en quête d'un style", *L'Amour de l'Art*, 9 (novembre), p. 319-324.

DU COLOMBIER 1928: Pierre du Colombier, "Le courrier des arts. L'art décoratif au Salon d'Automne", *Candide* (22 novembre), p. 6.

DUMONT 1928: H. Dumont, "La décoration au Salon d'Automne", *Le Gaulois*, (12 desembre), p. 5.

DUNCAN 2007: Alastair Duncan, *Art Deco Furniture*. Londres: Thames & Hudson.

HENRIOT 1928: Gabriel Henriot, "Le Salon d'Automne", *Mobilier et Décoration*, (desembre), p. 265-310.

MAINAR 1931: Josep Mainar, "Els mobles per a senyores. El tocador", *D'Ací i d'Allà*, 162, (juny), p. 218-219.

PIERA 2009: Mònica Piera, *Tocadors. Galeria d'estudi. Col·lecció del Museu de les Arts Decoratives de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, DHUB-Museu de les Arts Decoratives p. 29.

PROU 1929: René Prou, *Interieurs au Salon des Artistes Decorateurs*. París: Charles Moreu. Éditeur, 1928.

RAMBOSSON 1929: Yvanhoé Rambosson, "Ensembles décoratifs modernes", *Comoedia*, (3 juny), p. 3.

RÉMON 1929: G. Rémon, "Ensembles de Fernand et Gaston Sadier", *Mobilier et Décoration*, 7 (juliol), p. 1-12.

REY 1928: Robert Rey, "L'architecture et l'art décoratif. Salon d'Automne de 1928", *L'Architecture*, 12 (15 desembre), p. 385-398.

SENTENAC 1929: Paul Sentenac, "Le carnet d'un curieux. Les expositions", *La Renaissance*, 2 (febrer), p. 109-114.

The Studio Year-Book, 1929.

VÉLEZ 1994: Pilar Vélez, "Tocador", *Arts Decoratives a Barcelona. Col·leccions per a un museu* [catàleg de l'exposició]. Barcelona: Regidoria d'Edicions i Publicacions, Ajuntament de Barcelona, p. 178.